

В умовах, коли глобалізація загострює проблему конкурентоспроможності національних економік, коли цінності створюються за рахунок підвищення продуктивності та використання нововведень, а економічне зростання дедалі більше залежить від здатності отримувати нові знання і застосовувати їх у житті, перед економікою України постає завдання розвитку потужного інноваційного сектору з інфраструктурою, спроможною поєднати інноваційну пропозицію та попит на інновації, здійснювати комплексну експертизу, розроблення і ресурсне забезпечення інноваційних проектів, просувати нову продукцію на внутрішньому і світовому ринках.

Враховуючи, що процес глобалізації впливає на різні сфери суспільного життя, важливо, щоб в національну модель ринкового економічного розвитку передбачала спрямуванню усіх форм капіталу (фінансову, соціальну, людський, інтелектуальний та ін.), на зростання власної економіки, задоволення матеріальних і культурних потреб власного народу.

Література

1. Гуменюк О.О. Інфраструктурне забезпечення функціонування агропромислового ринку // Інноваційна економіка. – 2013. – №3. – С. 56-61.

2. Малік М.Й. Інфраструктурна складова аграрного ринку / [М.Й. Малік, О.Г. Шпикуляк, Ю.П. Воскобійник, Н.Г. Копитець] / Функціонування аграрного ринку в умовах глобалізації економіки / Саблук П. Т., Білорус О. Г., Кваша С. М. [та ін.]. – К. : ННЦ "ІАЕ", 2009. – 56 с.

3. Іваницька О. Значення наукової інфраструктури у розвитку фінансового ринку/ О. Іваницька // Вісник Національної академії державного управління при Президенті України. – 2004. – № 2. – С. 228-234.

Вікторія Богатюк

Тернопільський національний економічний університет

НАСЛІДКИ СКАСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНОГО РЕЖИМУ ОПОДАТКУВАННЯ ПДВ ДЛЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ВИРОБНИКІВ

До Верховної Ради спрямована бюджетна резолюція на 2016 рік — Проект Основних напрямів бюджетної політики уряду. У цьому проекті передбачено перехід на загальний режим оподаткування АПК вже з 1 січня 2016 року. Позиція уряду, який посилається на вимогу МВФ, є згубною для галузі і йде в розріз з ефективним розвитком аграрного сектору України.

Профільний бюджетний комітет не підтримує подану бюджетну резолюцію в частині скасування спецрежиму ПДВ з 1 січня 2016 року. Збереження преференцій для с/г України також прописано в Угоді про асоціацію України з ЄС, і відповідає домовленостям згідно норм СОТ. У моєму розумінні, Мінфін професійно не прорахував всі негативні наслідки при скасуванні спецрежиму для АПК і, в цілому, для економіки України.

Незважаючи на важку фінансову ситуацію в Україні, в умовах падіння промисловості, скорочення роздрібної торгівлі, практичного колапсу фінансової системи країни, тільки сільськогосподарська галузь залишається на «плаву», демонструючи більш-менш позитивні показники розвитку. Так, за даними Державної служби статистики України, за підсумками 2014 року, частка АПК у ВВП України становила 17% (в обсязі 31,4 млрд. дол. США), частка АПК в державних доходах склала 11% (в обсязі 4,8 млрд. дол. США). Особливо важливим є експортний потенціал галузі. Частка АПК у загальному обсязі

експорту України становить 31,5% (в обсязі 17,0 млрд. дол. США), при цьому вже більше 10 років зберігається позитивне сальдо зовнішньої торгівлі продукцією АПК – за підсумками 2014 воно склало понад 10 млрд. дол. США. В цілому, за період з 2002 по 2014 роки експорт продукції АПК зріс у 7 разів, а позитивне сальдо зовнішньої торгівлі продукцією АПК збільшилось більш, ніж у 8 разів. За останні 3 роки (2012-2014 рр.) було експортовано с/г продукції на загальну суму майже 52 млрд. дол. США.

У разі скасування спецрежиму ПДВ втрати експортного потенціалу АПК за різними оцінками складуть 1-1,5 млрд. дол. США щорічно. У макроекономічному аспекті це означає втрату валютної виручки, що призведе до додаткового тиску на курс національної валюти. Тобто, як бачимо, скасування податкової підтримки негативно відіб'ється на торговому балансі і динаміці валютного курсу.

Сьогодні ми досягли того, що Україна є одним з лідерів експорту аграрної продукції в світі з багатьох позицій.

У підписаному меморандумі України з МВФ про економічну і фінансову політику, вказано на те, що с/г галузь перетворилася на найбільш прибутковий сектор економіки України. Насправді, це не відповідає дійсності. Аргументи: у 2015 році збільшено єдиний податок четвертого групи (фіксований с/г податок) в 21 разів. Більше 2 млрд. грн аграрії додатково віддали в бюджет. У три рази девальвувала гривня, а відсутність реальних програм державної підтримки АПК різко збільшила витрати с/г виробників.

За даними Державної служби статистики України, індекс витрат на виробництво с/г продукції з січня по травень 2015 значно прискорився, досягнувши показника 63,5% до аналогічного періоду 2014 року. Різко збільшилися витрати на засоби захисту рослин, мінеральні добрива, паливо, насіння, племінну продукцію, ветеринарні препарати, техніку. В результаті синергії всіх вище названих негативних факторів, падіння обсягів с/г виробництва (ВВП АПК) за 5 місяців 2015р. становить 5,4%. Є негативні тенденції різкого зниження, і без того, невисокої маржинальності аграрного бізнесу.

Найбільш постраждало тваринництво. Близько 90% продукції реалізується на внутрішньому ринку, а низька купівельна спроможність населення і різка девальвація гривні призвела до того, що вперше за 10 років знизилися обсяги виробництва (з січня по травень 2015 року): яєць -12,9%; м'яса птахів -7,3%; м'яса овець і кіз - 6,8%; м'яса свиней - 3,0%; молока - 4,2%; скоротилося поголів'я ВРХ - 8,0% (майже 400 тис. голів).

У рослинництві також відзначена негативна тенденція щодо зниження посівних площ: цукровим буряком - 28,7%; кукурудзою - 13,5%; зерновими і зернобобовими культурами -10,0%; овочами -7,2%; соняшниками - 6,3%; картоплею - 5,4%. Лише посіви сої збільшилися на 16,3%.

Це пов'язано з різким погіршенням кредитування і високими відсотковими ставками, незадовільною роботою державних операторів «Аграрного фонду» і ДПЗКУ за форвардними контрактами, відсутністю програм державної підтримки, різкого збільшення вартості вхідних ресурсів. Існує серйозна загроза зниження врожайності і зниження класності зерна нового врожаю. Обсяг підтримки аграрного сектору (субсидіювання) в різних країнах Європейського Союзу в 2013-2014 рр. склав майже 60 млрд. євро щорічно, а це близько 526 €/га (або 20% від валової продукції АПК). У розрізі країн, серед найбільших бенефіціарів: Греція — 709 €/га; Нідерланди — 529 €/га; Бельгія — 504 €/га; Італія — 456 €/га та ін.

В Україні даний показник балансує в межах 20-30 €/га. Тобто, скасування такого ефективного механізму підтримки, як спеціальний режим оподаткування ПДВ, ще більше погіршить і без того, нерівне становище порівняно з європейськими товаровиробниками, с/г підприємствами США, Бразилії, Росії, Білорусії і т.д. Це означає, що ще більше знизяться наші конкурентні можливості на зовнішніх ринках,

особливо по продукції з доданою вартістю (м'ясо, яйце, молочні продукти). У Японії 50% від валової с/г продукції компенсується державою за рахунок різних програм державної підтримки; в Туреччині — 28%; Канаді — 18%; в США — 7% і т.д. Також слід зазначити, що в США вартість грошей для с/гвиробників до 2%, в Європі до 5-7%, в Росії працює програма компенсації відсотків 1,6 млрд. дол і, тільки в Україні, відсоткова ставка банків більша ніж 30% річних.

У 2014 році обсяги капіталовкладень в сільське господарство з урахуванням дефлятування, тобто коригування вартості активів, порівняно з 2013 роком, впали більш ніж на 15%. За попередніми оцінками в першому кварталі 2015 року обсяги капіталовкладень скоротилися вже на 18%.

При скасуванні спеціального режиму оподаткування ПДВ, на тлі зростання податкового тиску, поточні негативні тенденції скорочення капіталовкладень в сільське господарство будуть тільки прискорюватися, що може призвести не тільки до ослаблення експортних позицій України на зовнішніх ринках, а створить цілком реальні загрози для продовольчої безпеки держави за окремими видами продукції, насамперед, продукції тваринництва. За різними оцінками, інвестиційна привабливість АПК знизиться на 30-50%.

У разі скасування спецрежиму ПДВ, наслідком скорочення та припинення с/г діяльності стане зменшення чисельності зайнятих у сільгосп підприємствах від 60-100 тис. людей. А це означає, що безробітні прийдуть на біржу праці і держава змушена буде виплачувати допомогу по безробіттю.

Таким чином, у разі скасування дії спецрежиму ПДВ з 2016 року, сільгосп підприємства будуть позбавлені, за різними оцінками, більше 19 млрд. грн. З урахуванням кумулятивного ефекту дії всіх негативних факторів, падіння обсягів виробництва валової с/г продукції вже в 2016 році може перевищити 15-20% в с/г підприємствах і 10,6% в цілому по галузі. При цьому важливо розуміти, що с/г галузь — це не тільки сектор економіки (за рахунок якої очевидно доведеться повертати міжнародні кредити), але насамперед – фундамент продовольчої безпеки країни.

Анна Боднар

Тернопільський національний економічний університет

АДАПТАЦІЯ СИСТЕМИ ОБЛІКУ ВИТРАТ ДІЯЛЬНОСТІ ДО ВИМОГ МЕНЕДЖМЕНТУ

Пріоритетне завдання дослідження методики визнання та обліку затрат і необхідності розробки для підприємства оптимальної системи контролю за собівартістю продукції виробничих підрозділів на основі розширення аналітичності групування затрат, що застосовують в обліку, формують сучасні вимоги менеджменту.

Облік витрат є складовим елементом загальної системи управлінського обліку, домінуючу функцію якого становить процедура забезпечення даних для контрольних управлінських рішень. Тобто, обліком витрат, який іноді називають калькуляцією витрат, слід вважати обліково-аналітичний процес, в якому витрати виробництва аналізуються й інтерпретуються у вигляді, придатному для прийняття управлінських рішень і забезпечення контролю за їх виконанням. Основною метою калькулювання витрат є вимірювання, фіксація і облік витрат на виробництво та порівняння цих витрат із заздалегідь визначеними показниками, встановленими керівництвом. У цьому значенні калькуляція (облік) витрат виступає надзвичайно важливим